

taal heeft LITTRÉ als volgt "isabella" bepaald : " Een kleur tussen wit en geel, waarin het geel de bovenhand heeft". (M. SERVAIS, in "Dit is Vlaanderen", deel 2, 1960, blz. 1263).

Ook in Larousse wordt de kleur "isabelle", even anecdotisch, beschreven. "Du nom de l'archiduchesse d'Autriche Isabelle, fille de Philippe II, dont le mari assiégeait Ostende et qui fit voeu, dit-on, de ne pas changer de chemise avant la prise de la ville. Celle-ci eut lieu après plus de trois ans, et le nom de la princesse serait resté à la couleur que sa chemise avait prise dans cet intervalle. (On a rapporté quelquefois, mais à tort, cette anecdote à Isabelle la Catholique). D'une couleur café au lait. Cheval isabelle, de couleur isabelle avec les crins et les extrémités noirs. Nom masculin. Couleur isabelle : drap d'un isabelle presque blanc. Cheval de couleur isabelle : monter un superbe isabelle".

OOSTENDE EN DE BOERENKRIJG IN 1798

door **J.B. DREESEN**

In 1998 wordt in Vlaanderen de Boerenkrijg van 1798 herdacht. Daarvoor vond in november 94 te Bornem de stichtingsvergadering plaats van een Nationaal Boerenkrijgcomité dat zich als doel stelt van 1998 het Boerenkrijgjaar te maken.

De oprichtingsvergadering ging door te Overmere op 08 april 1995. 83 gemeenten, steden, heemkringen en instellingen waren aanwezig of vertegenwoordigd. Op de daaropvolgende vergaderingen werd een programma opgesteld dat de volgende punten bevat :

- een wetenschappelijke studie over de tijdsgeest, de oorzaken en de gevolgen van de Boerenkrijg wordt aangevat onder leiding van Prof. Dr. Luc FRANÇOIS. 130 van zijn leerlingen zullen eraan medewerken, verder wordt een oproep gedaan voor alle mogelijke informatie over het onderwerp.
- de diverse vieringen in Vlaanderen worden gecoördineerd door het Comité.
- een groots opgezette tentoonstelling wordt voorzien.
- in Gent wordt een Internationaal Colloquium gehouden waarin de Boerenkrijg centraal staat.
- er wordt een beroep gedaan op de Heemkringen om overblijvende herinneringen op te sporen zoals monumenten, gebouwen, straatnamen, publicaties enz., enz.

Een eerste vraag die zich voor ons hierbij stelt is die van een eventuele rol van Oostende in dit gebeuren. In geen enkele publicaties over Oostende wordt melding gemaakt van enige gebeurtenissen in verband met de Boerenkrijg en Oostende.

Het enige dat een aanwijzing geeft is een merkwaardig handschrift dat de Oostendse Stadsbibliotheek in 1942 verwierf. De auteur ervan is onbekend en het stuk draagt als titel "Stad Oostende. Dag-journaal van 1793 tot 1802".

Wij lichten daaruit de enige tekst die betrekking heeft op het gebeuren in 1798.

Begin van de tekst.

"16 oktober 1798 - Heden ontving men berigt dat in veele streken eenen oproer bestond, dat de landlieden, deel makende van de nieuwe lichten, zich aan buitensporigheden overgaven, waaruit voortkwam dat men aan deze lichting voor eenen stond geen voortgang gaf (1)

De verwijzing (1) duidt op een aanvullende tekst op het einde van de bladzijde en die zegt :

(1) In de omstreken van Yper, Veurne, Rousselaere etc. etc., maar meestal in Brabant en Oostvlaanderen, klipte men den alarm op meest alle dorpen, veele verleide boerejonglingen kwamen onder de wapens, men deed zich alom de registers van de burgerstand afgeven, die verscheurd of verbrand werden : van alle streken trokken de troepen tegen op en daar de muitelingen zich in de bosschen ophiielden werden met honderden rustige burgers en landslieden er de slagtoffers van, dewijl alle personen die men op de baan of om wegen ontmoette, nedergesabeld of doodgeschoten werden want toen de troepen een dorp of gehuchte binnentraden en slechts drie of vier personen bijeenvonden werden zij als muitelingen aanzien en gedood, daar intusschen menig huis en pachthof in brand gestoken of uitgeplunderd werd.

Dit heeft omstreeks eene maand geduurd, tot als de Brabantse muitelingen, door het dragen van eene groene muts met een geel kruis voorop onderscheiden, aan het hoofd hebbende eenige voorname personen die eertijds in Oostenrijksche dienst waren geweest zich wel gewapend op den weg naar Antwerpen hadden vereend, zijn zij meest alle overrompeld, nedergesabeld, en hun opperhoofden te Brussel door enen Krijgsraad gevonnist en voor de Kop geschoten".

Einde van de tekst. De enige die in het handschrift voorkomt met betrekking tot de troebelen in 1798.

Welke zijn nu de conclusies die we mogen trekken op basis van deze tekst ?

- dat de "Boerenkrijg" Oostende en waarschijnlijk de rest van de Kuststreek niet beroerd heeft. Dit kan men afleiden uit de vermeldingen :
  - ...in vele streken van het land...
  - ...in de omstreken van Yper, Veurne, Rousselaere etc...
  - ...maar meestal in Brabant en Oostvlaanderen...
- dat aan de oorsprong van de oproer de franse "Conscriptie" wetten lagen :
  - ...de landlieden, deel uitmakende van de nieuwe lichten zich aan buitensporigheden overgaven...
  - ...waaruit voortkwam dat men deze lichting voor enen stond geen voortgang gaf...
  - ...vele verleide boerejongelingen kwamen onder de wapens...
  - ...registers van de burgerstand die verscheurd of verbrand werden...
- dat waarschijnlijk veel onschuldige burgers het slachtoffer werden van een oproer waar ze zelf niet aan meededen :
  - ...werden honderden rustige burgers en landslieden er het slagtoffer van...
  - ...dewijl alle personen die men op de baan ontmoette neergesabeld of doodgeschoten werden...

...en slechts drie of vier personen bijeen vonden werden zij als muitelingen aanzien en doodgeschoten...
...daar intusschen menig huis en pachthof in brand gestoken of geplunderd werd...

- dat de oproer niet lang geduurd heeft :
...dit heeft omstreeks een maand geduurd totdat...
- dat sommigen van de oproerlingen een onderscheidingsteken hadden :
...als de Brabantse muitelingen, door het dragen van een groene muts met een geel Kruis voor op...
- dat de oproerlingen een leiding hadden :
...aan het hoofd hebbende eenige voorname personen die eertijds in Oostenrijksche dienst waren geweest...
- dat er waarschijnlijk een archief moet bestaan over het vonnissen van deze leiders :
...en hunne opperhoofden te Brussel door de Krijgsraad gevonnist en voor de Kop geschoten...

Tot daar onze conclusies van een weliswaar korte tekst die echter het voordeel heeft eigentijds te zijn.

Toch moet het zijn dat de schrijver van dit dagboek, waarschijnlijk bij een later overschrijven, er enkele toevoegingen aan deed. Zo spreekt hij in zijn verwijzing (1) van...Dit heeft omstreeks een maand geduurd... Dat kan hij uiteraard op 16 oktober 1798 niet weten.

Als bron voor deze tekst gebruikten we het Handschrift uit de Stadsbibliotheek Oostende onder nummer B 1111-90/1318 "Stad Oostende. Dag-journaal van 1793 tot 1802".

Bijkomende gegevens met betrekking tot het handschrift.

Op maandag 30 maart 1829 publiceerde de uitgever van het Advertentieblad "Feuilles d'Annonces Commerciales, Judiciaires - avis divers etc. de la Ville et du district d'Ostende" 11e année, nr. 1082, 4e page. Imprimerie de Thomas Vermeirsch, Editeur - het volgende bericht :

"De uitgever van dit Advertentieblad, eigenaar geworden zijnde van een handschrift of dagverhaal, in den zin zoals den Heer Jor.J. Bowens heeft geschreven, vervattende alles wat dag op dag voorgevallen is binnen Oostende, beginnende met den 25 maart 1793 tot en met den 28 september 1802 (een loop van bij de tien jaren) geloovende hiermede zijn medeburgers dienst te doen, is voornemens om voortaan een of twee columnen van dit blad hieraan te wijden, edoch wenschte hij, zo iemand in deze tienjarige loop eenige bijzondere aantekeningen mogt gemaakt hebben, dat hij zoude gelieven hem die te vertrouwen om er, waar het hoort, gebruik van te maken".

In "Het Strand" van 2 mei 1942 verscheen het volgende bericht : "Belangrijk handschrift overgemaakt door mvr. wde Emiel ASSAERT. Het geldt een dagboek over de feiten die zich voordeden tussen 1793 en 1802".

In "t Palmtakje" (contactblad voor West-Vlaanderen ter voorbereiding van de Boerenkrijgherdenking in 1998) van oktober 1996 verscheen de volgende mededeling van A. LOWYCK : "De Boerenkrijg in de Kustgemeenten - Waarom de kustgemeenten geen Boerenkrijg hebben gekend ? Tussen de Boerenkrijgers van de "Goudblomme" uit het Brugse en de Engelsen bestond een afspraak dat, bij de invasie van een engels detachement aan de kust, de opstand zou beginnen. De invasie, bij Sas-Slykens, mislukte echter en de "Goudblomme" werd hierover verwittigd. Gevolg : de Boerenkrijg in de kustgemeenten werd afgeblazen". Tot hier de mededeling van A. LOWYCK.

Er staat geen bronvermelding bij deze medeling zodat het gegeven niet kan gecontroleerd worden.

Er is echter een enorm tijdsverschil tussen de datum van de Engelse aanval op Sas-Slykens (14 mei 1798) en de melding van het Boerenkrijg gebeuren in het Dag-Journaal (16 oktober 1798) wat de aangehaalde mededeling zeer twijfelachtig maakt temeer dat de schrijver van het dagboek zegt dat de oproer na een maand beëindigd was.

Tot hier deze bijdrage, van Oostende, over de "Boerenkrijg" in 1798.

OPGELET

De wandelvoordracht naar de St Godelievekerk gaat door op

17 mei 1997

i.p.v. op 10 mei zoals aangekondigd in het jaarprogramma